Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

2 päivänä lokakuuta 2024*

Henkilöstö – Sopimussuhteiset toimihenkilöt – Kurinpitomenettely – Kurinpitoseuraamus – Sopimuksen irtisanominen ilman irtisanomisaikaa – OLAFin tutkinta – Sairauskulujen korvaaminen – SEUT 266 artikla – Unionin yleisen tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi tehty päätös – Kumoamistuomion täytäntöönpanossa tarvittavat toimenpiteet – Oikeusvoima – Menettelyvirhe – Henkilöstösääntöjen liitteessä IX oleva 12 artikla – Kurinpitolautakunnan kuuleminen – Puolustautumisoikeudet – Vastuu – Aineellinen ja aineeton vahinko

Asiassa T-669/22,

IP, edustajanaan asianajaja J. Martins,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehenään M. Brauhoff,

vastaajana,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Truchot (esittelevä tuomari) sekä tuomarit H. Kanninen ja R. Frendo,

kirjaaja: V. Di Bucci,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa esitetyn,

ottaen huomioon, etteivät asianosaiset ole kolmen viikon kuluessa siitä, kun niille on ilmoitettu kirjallisen käsittelyn päättymisestä, pyytäneet järjestämään suullista käsittelyä, ja päätettyään unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 106 artiklan 3 kohdan nojalla ratkaista asian ilman suullista käsittelyä,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

tuomion [1]

1 Kantaja IP vaatii SEUT 270 artiklaan perustuvalla kanteellaan yhtäältä kumoamaan 18.1.2022 tehdyn Euroopan komission päätöksen, jolla hänelle määrättiin kurinpitoseuraamuksena hänen työsopimuksensa irtisanominen ilman irtisanomisaikaa (jäljempänä riidanalainen päätös), ja toisaalta korvaamaan hänelle kyseisestä päätöksestä aiheutuneet vahingot.

I Asian tausta

[– –]

C Alkuperäinen tuomio

13 Kantaja nosti 21.2.2020 unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon jättämällään kannekirjelmällä kanteen, jossa vaadittiin 21.8.2019 tehdyn päätöksen kumoamista.

14 Unionin yleinen tuomioistuin kumosi kyseisen päätöksen 6.10.2021 antamallaan tuomiolla IP v. komissio (T-121/20, jäljempänä alkuperäinen tuomio, EU:T:2021:665) hyväksyttyään kantajan kuudennen kanneperusteen, joka koski sen henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 10 artiklan h alakohdan rikkomista, joka koskee ”virheen tai virheellisen käyttäytymisen toistumisen” ottamista huomioon virheen vakavuutta määriteltäessä ja kantajalle määrättävästä kurinpitoseuraamuksesta päätettäessä, tutkimatta muita kanneperusteita.

15 Tältä osin unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että henkilöstösääntöjen 26 artiklassa vahvistetaan joukko takeita, joiden tarkoituksena on suojata virkamiestä estämällä se, että virkamiehen hallinnolliseen asemaan vaikuttavat viranomaisen päätökset perustuisivat sellaisista asiakirjoista, jotka eivät sisälly hänen henkilökansioonsa, ilmeneviin seikkoihin. Se katsoi näin ollen, että koska henkilökansiolla on virkamiehen suojelun ja tiedonsaannin kannalta keskeinen merkitys, seuraamuspäätöstä ei siitä huolimatta, että se oli aikaisemmin sisältynyt virkamiehen henkilökansioon, voida esittää perusteeksi eikä siihen voida vedota virkamiestä vastaan, jos sitä koskeva merkintä on poistettu mainitusta kansiosta.

16 Unionin yleinen tuomioistuin lisäsi, että se, että viranomaiselle myönnettäisiin oikeus tukeutua henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 10 artiklassa tarkoitetun virheen toistumisen toteamiseksi sellaiseen seuraamuspäätökseen, joka oli poistettu virkamiehen henkilökansiosta, veisi kyseisen liitteen 27 artiklalta sen tehokkaan vaikutuksen.

17 Unionin yleinen tuomioistuin päätteli tästä, että 21.8.2019 tehty päätös, jossa käytettiin toistumisperusteena sellaista kurinpitoseuraamusta, jota koskeva merkintä oli poistettu virkamiehen henkilökansiosta kantajan henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 27 artiklan säännösten nojalla tekemän sellaisen hakemuksen hyväksymisen jälkeen, joka koski seuraamuspäätöksen poistamista kyseisestä kansiosta, oli loukannut henkilöstösäännöissä virkamiehille taattuja oikeuksia.

[1] Tuomiosta on otettu tähän vain kohdat, joiden julkaisemista unionin yleinen tuomioistuin pitää aiheellisena.

D Kurinpitomenettelyn aloittaminen uudelleen alkuperäisen tuomion ja oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn jälkeen

18 Alkuperäisen tuomion täytäntöön panemiseksi kolmijäseninen nimittävä viranomainen, joka muodostui henkilöstöhallinnon ja turvallisuustoiminnan pääosaston pääjohtajasta, talous- ja rahoitusasioiden pääosaston pääjohtajasta ja aluepolitiikan pääosaston varapääjohtajasta (jäljempänä kolmijäseninen nimittävä viranomainen), kutsui kantajan uuteen kuulemiseen.

19 Kuuleminen järjestettiin 3.12.2021 videoneuvotteluna. Kantajan asianajaja edusti siinä kantajaa.

20 Kolmijäseninen nimittävä viranomainen teki 18.1.2022 riidanalaisen päätöksen, jolla se määräsi kantajalle kurinpitoseuraamuksena hänen työsopimuksensa irtisanomisen ilman irtisanomisaikaa.

21 Riidanalaisessa päätöksessä kolmijäseninen nimittävä viranomainen totesi, että kantaja oli jättänyt PMO:lle kaksi sairauskulujen korvaushakemusta, jotka eivät vastanneet hänen tosiasiallisesti maksamiaan määriä tai saamiaan hoitoja (riidanalaisen päätöksen 16 kohta). Se piti näitä tekoja ”Euroopan unionin talousarvioon kohdistuvana petosyrityksenä”, joka sen mukaan on erityisen vakava virhe (riidanalaisen päätöksen 41 kohta). Lopuksi se määräsi kantajalle seuraamuksen henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 10 artiklassa määriteltyjen kriteerien mukaisesti (riidanalaisen päätöksen 39–52 kohta).

[– –]

II Asianosaisten vaatimukset

24 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen ja valituksen hylkäämisestä tehdyn päätöksen

– velvoittaa komission maksamaan hänelle korvauksen, jonka määrä jätetään unionin yleisen tuomioistuimen harkintaan

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

25 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittamaan kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

III Oikeudellinen arviointi

A Kumoamisvaatimukset

[– –]

3. Asiakysymys

[– –]

a) Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee oikeusvoiman, hyvän hallinnon periaatteen, luottamuksensuojan periaatteen ja perusoikeuskirjan 50 artiklan mukaisen ne bis in idem -periaatteen loukkaamista, huolenpitovelvollisuuden laiminlyöntiä ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä

[– –]

2) Oikeusvoiman, luottamuksensuojan periaatteen ja ne bis in idem -periaatteen loukkaaminen

[– –]

i) Oikeusvoiman loukkaaminen

53 On todettava, että kantaja väittää, että oikeudellinen virhe, jonka perusteella 21.8.2019 tehty päätös on kumottu alkuperäisellä tuomiolla, merkitsee koko kurinpitomenettelyn kumoamista. Hän nimittäin väittää pääasiallisesti, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen on loukannut alkuperäisen tuomion oikeusvoimaa aloittaessaan kurinpitomenettelyn uudelleen samojen tekojen ja perusteiden perusteella kuin 21.8.2019 tehdyn päätöksen tekemiseen johtaneen kurinpitomenettelyn. Komissio on tehnyt alkuperäisen tuomion täytäntöönpanossa oikeudellisen virheen tulkitessaan alkuperäistä tuomiota siten, että kurinpitomenettely voitiin aloittaa uudelleen, vaikka tällainen uudelleen aloittaminen oli mahdotonta, koska ei ollut ilmennyt mitään uutta tosiseikkaa.

54 Komissio kiistää kantajan väitteet.

55 Aluksi on todettava, että kysymys siitä, vaikuttiko 21.8.2019 tehdyn päätöksen kumoamiseen johtanut lainvastaisuus koko menettelyyn vai vain osaan siitä, on riippumaton siitä kysymyksestä, johon ensimmäisen kanneperusteen tämä osa perustuu ja joka koskee sen määrittämistä, voitiinko kurinpitomenettely aloittaa uudelleen. Koska toisen kanneperusteen, joka koskee sitä, että kurinpitolautakuntaa ei ole kuultu uudelleen, tutkiminen edellyttää sen määrittämistä, että jos oletetaan, että kurinpitomenettely voitiin aloittaa uudelleen, missä vaiheessa se voitiin aloittaa uudelleen, tämän tutkinnan perusteella pystytään vastaamaan ensimmäiseen näistä kysymyksistä. Tätä kysymystä tutkitaan näin ollen tämän kanneperusteen yhteydessä.

56 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuinten antamilla kumoamistuomioilla on oikeusvoima heti lainvoimaisiksi tultuaan. Oikeusvoima kattaa paitsi kumoamistuomion tuomiolauselman myös tuomion perustelut, jotka ovat tuomiolauselman tarpeellinen tuki ja joita ei tämän takia voida tuomiolauselmasta erottaa (ks. tuomio 29.11.2018, National Iranian Tanker Company v. neuvosto, C-600/16 P, EU:C:2018:966, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 13.12.2018, Kakol v. komissio, T-641/16 RENV ja T-137/17, ei julkaistu, EU:T:2018:958, 74 kohta).

57 Oikeusvoimavaikutus ulottuu kuitenkin ainoastaan niihin tosiseikka- ja oikeuskysymyksiin, jotka on tosiasiallisesti tai väistämättä ratkaistu (ks. tuomio 13.12.2018, Kakol v. komissio, T-641/16 RENV ja T-137/17, ei julkaistu, EU:T:2018:958, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Kun unionin yleinen tuomioistuin kumoaa toimielimen toimen, viimeksi mainitun on SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla toteutettava unionin yleisen tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet (ks. vastaavasti tuomio 8.9.2020, komissio ja neuvosto v. Carreras Sequeros ym., C-119/19 P ja C-126/19 P, EU:C:2020:676, 56 kohta).

59 SEUT 266 artiklassa ei kuitenkaan yksilöidä niiden toimenpiteiden luonnetta, jotka kyseessä olevan toimielimen on tällaista täytäntöönpanoa varten toteutettava, joten kyseisen toimielimen on määriteltävä ne (ks. tuomio 8.9.2020, komissio ja neuvosto v. Carreras Sequeros ym., C-119/19 P ja C-126/19 P, EU:C:2020:676, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

60 Toimielimen, jonka toimen jokin unionin tuomioistuimista kumoaa, on näin ollen sille SEUT 266 artiklassa asetettua velvollisuutta noudattaakseen määritettävä kumoamistuomion täytäntöön panemisen edellyttämät toimenpiteet käyttämällä tätä koskevaa harkintavaltaansa niin, että se noudattaa sovellettavia unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä sekä täytäntöön pantavana olevan tuomion tuomiolauselmaa ja perusteluja. Erityisesti on todettava, että toimielimen on paitsi noudatettava tuomion tuomiolauselmaa myös otettava huomioon siihen johtaneet perustelut, jotka ovat sen tarpeellinen tuki, sillä perustelut ovat välttämättömiä tuomiolauselman täsmällisen sisällön määrittämiseksi. Juuri perusteluista käyvät tarkasti ilmi ne tuomiolauselmassa todetun lainvastaisuuden syyt, jotka asianomaisen toimielimen on otettava huomioon, kun se korvaa kumotun toimen toisella toimella (ks. tuomio 10.11.2021, Di Bernardo v. komissio, T-41/20, ei julkaistu, EU:T:2021:778, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

61 Lisäksi SEUT 266 artikla velvoittaa toimielintä, joka oli päättänyt sittemmin kumotusta toimesta, ainoastaan siinä laajuudessa, mikä on välttämätöntä kumoamistuomion täytäntöön panemisen varmistamiseksi (ks. tuomio 8.9.2020, komissio ja neuvosto v. Carreras Sequeros ym., C-119/19 P ja C-126/19 P, EU:C:2020:676, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

62 Käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin katsoi alkuperäisessä tuomiossa, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen teki oikeudellisen virheen, kun se käytti 21.8.2019 tehdyssä päätöksessä toistumisperusteena kantajalle ennen mainitun päätöksen kohteena olevien tekojen tapahtumista määrättyä varoitusta, vaikka kantajan hakemus tätä seuraamusta koskevan merkinnän poistamiseksi hänen henkilökansiostaan oli hyväksytty. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että tämän oikeudellisen virheen seurauksena kolmijäseninen nimittävä viranomainen oli ottanut tämän seuraamuksen henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 10 artiklan h alakohdassa tarkoitetun virheen toistumista koskevan kriteerin perusteella lainvastaisesti huomioon raskauttavana seikkana, jolla oli ollut ratkaiseva merkitys määrättävän seuraamuksen valinnassa. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kyseinen oikeudellinen virhe oli omiaan aiheuttamaan 21.8.2019 tehdyn päätöksen kumoamisen.

63 Alkuperäisestä tuomiosta käy ilmi, että unionin yleinen tuomioistuin kumosi 21.8.2019 tehdyn päätöksen sellaisen oikeudellisen virheen perusteella, jolle oli ominaista se, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen otti huomioon toistumisperusteena moitittuja tekoja edeltäneitä tekoja, joista tiedettiin kantajan henkilökansioon sisältyneen asiakirjan perusteella, vaikka näin ei olisi pitänyt tehdä. Näiden tekojen huomioon ottaminen vaikutti kyseisen viranomaisen kantajalle määräämän seuraamuksen valintaan. Unionin yleinen tuomioistuin ei sitä vastoin lausunut tekojen, joista kantajaa moitittiin ja joista oli määrätty kaksi peräkkäistä kurinpitoseuraamusta, paikkansapitävyydestä eikä kyseisen päätöksen muiden perustelujen lainmukaisuudesta.

64 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin totesi ainoastaan, että mainitun päätöksen perustelut olivat lainvastaisia siltä osin kuin komissio nojautui virheen toistumista koskevaan kriteeriin.

65 Tästä seuraa, että oikeusvoimaiset kyseisen tuomion tuomiolauselma ja perustelut, jotka ovat tuomiolauselman tarpeellinen tuki, eivät ole esteenä kurinpitomenettelyn aloittamiselle uudelleen ja uuden seuraamuksen määräämiselle sellaisten moitittujen tekojen perusteella, joihin ei ole puututtu samassa tuomiossa.

66 Siinä tapauksessa, että tehdään uusi päätös, alkuperäisessä tuomiossa asetetaan kuitenkin kolmijäseniselle nimittävälle viranomaiselle velvollisuus olla nojautumatta uudessa päätöksessä edellä 63 kohdassa mainittuihin samoihin perusteluihin, joissa on sovellettu virheen toistumista koskevaa kriteeriä.

67 Riidanalaisesta päätöksestä ei käy kuitenkaan ilmi, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen olisi nojautunut tällaisiin perusteluihin. Kuten edellä 21 kohdasta käy ilmi, riidanalaisessa päätöksessä kolmijäseninen nimittävä viranomainen totesi, että kantaja oli jättänyt PMO:lle kaksi sairauskulujen korvaushakemusta, jotka eivät vastanneet hänen tosiasiallisesti maksamiaan määriä tai saamiaan hoitoja. Se piti näitä tekoja ”Euroopan unionin talousarvioon kohdistuvana petosyrityksenä”, joka sen mukaan on erityisen vakava virhe. Lopuksi se määräsi kantajalle seuraamuksen henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 10 artiklassa määriteltyjen kriteerien mukaisesti siten, että se jätti nimenomaisesti ottamatta huomioon virheen toistumista koskevan kriteerin ja nojautui tältä osin siihen, että 19.11.2010 tehty päätös ei sisältynyt enää kantajan henkilökansioon.

68 Kolmijäseninen nimittävä viranomainen ei näin ollen ottanut huomioon kantajalle moitituista teoista aiemmin kurinpitoseuraamuksena määrättyä varoitusta.

69 Näin ollen voidaan todeta, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen ei ole loukannut alkuperäisen tuomion oikeusvoimaa aloittaessaan kurinpitomenettelyn uudelleen. Kantajan väite, jonka mukaan kolmijäseninen nimittävä viranomainen ei ole noudattanut alkuperäistä tuomiota, on näin ollen hylättävä.

[– –]

b) Toinen kanneperuste, joka koskee sitä, että kurinpitolautakuntaa ei ole kuultu uudelleen

93 Kantaja arvostelee toisessa kanneperusteessaan komissiota siitä, että se ei ole saattanut asiaa kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi toimittamalla uuden kertomuksen alkuperäisen tuomion julistamisen ja häntä koskevan kurinpitomenettelyn uudelleen aloittamisen jälkeen. Tehdessään riidanalaisen päätöksen sen kurinpitolautakunnan 27.4.2018 antaman lausunnon perusteella, jossa otettiin huomioon 19.11.2010 tehty päätös, jossa kantajalle määrättiin varoitus ja joka on pätemätön, kolmijäseninen nimittävä viranomainen on pannut alkuperäisen tuomion virheellisesti täytäntöön ja on rikkonut useita perusoikeuskirjan ja EU-sopimuksen määräyksiä.

94 Toissijaisesti kantaja väittää pääasiallisesti, että jos oletetaan, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen on päättänyt aloittaa kyseisen kurinpitomenettelyn uudelleen henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 11 artiklan perusteella, jossa ei vaadita kyseisen elimen kuulemista, sillä ei ole mahdollisuutta määrätä hänelle seuraamuksena työsopimuksen irtisanomista vaan se voi ainoastaan antaa kirjallisen huomautuksen tai varoituksen.

95 Komissio vastaa, että kurinpitolautakunnan kuuleminen uudelleen ei ole ollut tarpeen. Ensinnäkin kurinpitolautakunta on jo ottanut kantaa tekojen paikkansapitävyyteen eikä niitä ole kyseenalaistettu alkuperäisessä tuomiossa. Seuraavaksi 21.8.2019 tehdyn päätöksen tekemisen

jälkeen ei ole ilmennyt mitään uutta tosiseikkaa. Lopuksi ainoa alkuperäisen tuomion seuraus asianmukaisen seuraamuksen valinnan kannalta on se, ettei ole tarpeen ottaa huomioon kantajalle määrättyä varoitusseuraamusta.

[– –]

2) Se, että alkuperäinen tuomio on pantu täytäntöön puutteellisesti

99 Kuten edellä 93 kohdasta käy ilmi, kantaja arvostelee komissiota siitä, että se on pannut alkuperäisen tuomion virheellisesti täytäntöön, koska kurinpitolautakuntaa ei ole kuultu uudelleen. On katsottava, että hän vetoaa kyseisellä väitteellään pääasiallisesti SEUT 266 artiklan rikkomiseen sillä perusteella, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen on tehnyt menettelyvirheen.

100 Aluksi on todettava, että henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 11 artiklassa, joka koskee kurinpitomenettelyä ilman kurinpitolautakunnan etukäteistä kuulemista, säädetään seuraavaa:

”Nimittävä viranomainen voi tehdä kirjallista huomautusta tai varoitusta koskevan päätöksen kuulematta lautakuntaa. Asianomaista virkamiestä on kuultava ennen kuin nimittävä viranomainen päättää seuraamuksen määräämisestä.”

101 Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 12 artiklan 1 kohdassa, joka koskee toimivaltaisen viranomaisen velvollisuutta toimittaa kurinpitolautakunnalle kertomus, säädetään, että ”[n]imittävä viranomainen antaa [kurinpito]lautakunnalle kertomuksen, jossa on esitettävä selkeästi teot, joista valitetaan, ja tarvittaessa olosuhteet, joissa ne on suoritettu, sekä raskauttavat tai lieventävät asianhaarat”.

102 Muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 49 artiklan 1 kohdassa, johon kantajalle määrätty seuraamus osittain perustuu, säädetään, että ”[s]en jälkeen kun henkilöstösääntöjen liitteessä IX tarkoitettu kurinpitomenettely, jota sovelletaan soveltuvin osin on päättynyt, palvelussopimus voidaan irtisanoa ilman irtisanomisaikaa kurinpidollisista syistä siinä tapauksessa, että tilapäinen muuhun henkilöstöön kuuluva on tahallaan tai huolimattomuuden vuoksi vakavasti laiminlyönyt velvollisuutensa”.

103 On todettava, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen on päättänyt riidanalaisessa päätöksessä määrätä seuraamuksena kantajan työsopimuksen irtisanomisen ilman irtisanomisaikaa, mikä ei kuulu niihin seuraamuksiin, joita kolmijäseninen nimittävä viranomainen voi määrätä henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 11 artiklan perusteella kuulematta kurinpitolautakuntaa. Lisäksi kurinpitolautakunnan lausunto sisältyy riidanalaisen päätöksen johdanto-osaan.

104 Näin ollen on todettava, että tehdessään riidanalaisen päätöksen kolmijäseninen nimittävä viranomainen on nojautunut henkilösääntöjen liitteessä IX olevaan 12 artiklaan eikä samassa liitteessä olevaan 11 artiklaan.

105 Tämän vuoksi on tutkittava kanneperustetta, joka koskee SEUT 266 artiklan rikkomista sillä perusteella, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen ei ole kuullut kurinpitolautakuntaa henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 12 artiklan perusteella.

106 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan menettely, jossa kumottu toimi korvataan, on aloitettava uudelleen nimenomaan siitä menettelyvaiheesta alkaen, jossa lainvastaisuus oli tapahtunut, eikä toimen kumoaminen vaikuta välttämättä valmisteleviin toimiin. Sellaisen toimen kumoaminen, jolla päätetään useita vaiheita käsittävä hallinnollinen menettely, ei välttämättä johda riidanalaisen toimen toteuttamista edeltävän koko menettelyn pätemättömäksi toteamiseen, riippumatta kumoamistuomion aineellisista tai menettelyä koskevista perusteluista. Toimen toteuttajan on korvaavan toimen toteuttaakseen pidettävä siten lähtökohtanaan sitä ajankohtaa, jolloin se oli toteuttanut kumotun toimen (ks. tuomio 10.11.2021, Di Bernardo v. komissio, T-41/20, ei julkaistu, EU:T:2021:778, 89 ja 90 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

107 Koska kantaja väittää, että menettelyä, jossa korvataan 21.8.2019 tehty päätös, ei ole aloitettu uudelleen nimenomaan siitä menettelyvaiheesta alkaen, jossa lainvastaisuus oli tapahtunut, on määritettävä, missä menettelyvaiheessa lainvastaisuus on tapahtunut, ja arvioitava, onko kyseessä se menettelyvaihe, josta menettely on aloitettu uudelleen. Tätä varten on selvitettävä, onko lainvastaisuus, jonka perusteella mainittu päätös on kumottu, vaikuttanut kurinpitolautakunnan lausuntoon ja kertomukseen, jolla asia saatettiin kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi.

108 – – nimittävä viranomainen saattoi 25.7.2017 asian kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi toimittamalla sille kertomuksen henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 12 artiklan nojalla. Kurinpitolautakunta suositteli 16.4.2018 antamassaan lausunnossa, että seuraamukseksi määrättäisiin, että kantaja irtisanotaan ilman irtisanomisaikaa. Kantaja kutsuttiin 21.5.2019 kolmijäsenisen nimittävän viranomaisen järjestämään kuulemiseen ennen kuin ensimmäinen kurinpitoseuraamus määrättiin 21.8. – –

109 Alkuperäisen tuomion julistamisen, joka tapahtui 6.10.2021, jälkeen ja kyseisen tuomion täytäntöönpanon varmistamiseksi, kuten edellä 18–20 kohdassa on muistutettu, kolmijäseninen nimittävä viranomainen kutsui kantajan uuteen kuulemiseen. Kantaja esitti 24.11.2021 päivätyssä kirjeessä huomautuksia ja tämän jälkeen, 3.12.2021, järjestettiin kantajan, jota hänen asianajajansa edusti, kuuleminen videoneuvotteluna. Lopuksi nimittävä viranomainen teki riidanalaisen päätöksen 18.1.2022.

110 Kyseisen päätöksen 6 kohdassa kolmijäseninen nimittävä viranomainen viittaa 16.4.2018 annettuun kurinpitolautakunnan lausuntoon, joka on virheellisesti päivätty kyseisessä kohdassa 27.4.2018. Se sivuuttaa kuitenkin riidanalaisen päätöksen 49 kohdassa kurinpitolautakunnan soveltaman henkilöstösääntöjen liitteessä IX säädetyn virheen toistumista koskevan kriteerin sillä perusteella, että ”19.11.2020 tehty varoitusta koskeva päätös ei sisälly enää [kantajan] henkilökansioon”.

111 Edellä esitetystä seuraa, että alkuperäisen tuomion julistamisen jälkeen kolmijäseninen nimittävä viranomainen on aloittanut kurinpitomenettelyn uudelleen siitä vaiheesta, jossa kantajaa kuullaan, kuulematta kurinpitolautakuntaa uudelleen.

112 Kuten edellä 62 kohdasta käy ilmi, unionin yleinen tuomioistuin katsoi alkuperäisessä tuomiossa, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen oli tehnyt oikeudellisen virheen, kun se oli käyttänyt 21.8.2019 tehdyssä päätöksessä toistumisperusteena kantajalle ennen mainitun päätöksen kohteena olevien tekojen tapahtumista määrättyä varoitusta, vaikka hänen hakemuksensa tätä seuraamusta koskevan merkinnän poistamiseksi hänen henkilökansiostaan oli hyväksytty. Tämän oikeudellisen virheen seurauksena kolmijäseninen nimittävä viranomainen oli ottanut tämän seuraamuksen lainvastaisesti huomioon raskauttavana seikkana.

113 Alkuperäisestä tuomiosta käy ilmi, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen teki 21.8.2019 tehtyyn päätökseen vaikuttavan oikeudellisen virheen, jonka perusteella kyseinen päätös oli kumottava.

114 Tästä ei kuitenkaan voida päätellä, että kyseessä oleva lainvastaisuus olisi tapahtunut vasta menettelyn viimeisessä vaiheessa, johon kolmijäseninen nimittävä viranomainen on osallistunut, eli tehtäessä 21.8.2019 tehtyä päätöstä (ks. analogisesti tuomio 22.10.2008, Tzirani v. komissio, F-46/07, EU:F:2008:129, 68 kohta).

115 Tältä osin on yhtäältä todettava, että kertomuksessa, jonka nimittävä viranomainen toimitti kurinpitolautakunnalle asian saattamiseksi kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi, mainittiin kantajalle 19.11.2010 tehdyllä päätöksellä määrätty varoitus. Mainittu päätös oli liitetty kyseiseen kertomukseen, jossa kolmijäseninen nimittävä viranomainen käsitteli tätä kysymystä viidessä kohdassa, koska sen mukaan kyseessä oli kantajan aiempi kurinpidollinen käyttäytyminen. Se mainitsi siinä, että se, että kantaja oli toiminut nyt käsiteltävään asiaan liittyvissä olosuhteissa samankaltaisella tavalla, osoitti, ettei hän ollut ottanut opikseen kyseisestä aiemmasta seuraamuksesta ja että hän asetti edelleen henkilökohtaiset etunsa toimielimen etujen edelle. Kolmijäseninen nimittävä viranomainen päätteli tästä, että tällainen teko oli raskauttava seikka.

116 Kyseiseen kertomukseen sisältyvässä päätelmässä todettiin, että kantaja oli tehdessään kaksi korvaushakemusta, jotka eivät vastanneet hänen tosiasiallisesti saamiaan hoitoja, rikkonut vakavasti henkilöstösääntöjen 11 ja 12 artiklaa, joten tämä käyttäytyminen, jota arvioitiin sen kurinpidollisen rikkomuksen valossa, josta häntä oli moitittu aiemmin, oli katkaissut lopullisesti sen henkilökohtaisen luottamussuhteen, joka hänen ja hänen toimielimensä välillä oli oltava. Kertomukseen sisältyvä päätelmä perustui näin ollen tekojen vakavuuden lisäksi myös toistumista koskevaan toteamukseen.

117 Toisaalta kurinpitolautakunnan lausunnosta käy ilmi, että kurinpitolautakunta otti huomioon kantajalle 19.11.2010 tehdyllä päätöksellä määrätyn seuraamuksen. Kurinpitolautakunta nimittäin totesi kyseisen kertomuksen 94 ja 95 kohdassa, että mainitussa päätöksessä oli määrätty kantajalle varoitus sellaisen petoksen perusteella, joka oli samankaltainen kuin nyt käsiteltävään asiaan liittyvissä olosuhteissa, ja pidetty näitä tekoja toistuvina. Kuten kurinpitolautakunnan lausunnon 97 ja 98 kohdasta käy ilmi, kurinpitolautakunta katsoi, että kantaja oli katkaissut kantajan ja komission välisen luottamussuhteen, ja päätteli, että asianmukainen seuraamus tässä tapauksessa oli hänen työsopimuksensa irtisanominen ilman irtisanomisaikaa.

118 Lainvastaisuus, jonka perusteella 21.8.2019 tehty päätös kumottiin, vaikutti siten kertomukseen, jolla asia saatettiin kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi, ja kurinpitolautakunnan lausuntoon.

119 Näin ollen lainvastaisuus tapahtui siinä vaiheessa, jossa nimittävän viranomaisen kertomus toimitettiin kurinpitolautakunnalle.

120 Komissio väittää kuitenkin, että kurinpitolautakunnan lausunto ei sido kolmijäsenistä nimittävää viranomaista. Näin ollen se väittää pääasiallisesti, että se, että mainitussa lausunnossa otetaan huomioon virheen toistumista koskeva kriteeri, ei vaikuta riidanalaisen päätöksen lainmukaisuuteen. Lisäksi se väittää, että kolmijäsenisellä nimittävällä viranomaisella on harkintavaltaa sen suhteen, onko kurinpitolautakuntaa hyödyllistä kuulla uudelleen käsiteltävän asian kaltaisissa olosuhteissa, joissa 21.8.2019 tehdyn päätöksen tekemisen jälkeen ei ole ilmennyt

mitään uutta tosiseikkaa ja joissa ainoa seuraus kyseisen päätöksen kumoamisesta olisi se, että virheen toistumista koskevaa kriteeriä ei olisi mahdollista ottaa huomioon. Kolmijäseninen nimittävä viranomainen määrittää tässä yhteydessä yksin asianmukaisen seuraamuksen.

121 Kuten henkilöstösääntöjen ja erityisesti niiden liitteessä IX olevien 18, 22 ja 25 artiklan systemaattisesta tulkinnasta seuraa, kurinpitolautakunnan, joka on luonteeltaan neuvoa-antava elin, lausunto ei sido kurinpitoviranomaista sen suhteen, ovatko väitetyt teot todella tapahtuneet (tuomio 3.6.2015, Bedin v. komissio, F-128/14, EU:F:2015:51, 23–29 kohta ja tuomio 10.6.2016, HI v. komissio, F-133/15, EU:F:2016:127, 147 ja 148 kohta; ks. myös tuomio 29.1.1985, F. v. komissio, 228/83, EU:C:1985:28, 16 kohta).

122 Lisäksi on todettava, että nimittävällä viranomaisella on toimivalta arvioida virkamiehen vastuuta eri tavalla kuin kurinpitolautakunta on arvioinut ja valita kurinpitoseuraamus, joka sen mukaan on asianmukainen seuraamus todetuista kurinpitorikkomuksista (ks. vastaavasti tuomio 10.9.2019, DK v. EUH, T-217/18, ei julkaistu, EU:T:2019:571, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

123 Näin ollen kurinpitolautakunnan lausunto ei sido kolmijäsenistä nimittävää viranomaista.

124 Kurinpitolautakunnan kuuleminen on kuitenkin menettelyllinen velvoite, jota nimittävän viranomaisen on noudatettava.

125 Ensinnäkin on muistutettava, että kun kurinpitomenettely sisältää kurinpitolautakunnan intervention eli kun nimittävä viranomainen aloittaa henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevien 3 ja 11 artiklan säännösten perusteella kurinpitomenettelyn ja arvioi, että tämä voisi johtaa siihen, että määrätään ankarampi seuraamus kuin kirjallinen huomautus tai varoitus, tämä interventio on menettelyn olennainen osatekijä, koska se on yhtäältä perusteellisen kontradiktorisen menettelyn ajankohta ja siihen mahdollisesti liittyy täydentävä tutkinta ja koska toisaalta nimittävä viranomainen antaa tämän jälkeen ratkaisunsa, jossa se ottaa huomioon kurinpitolautakunnan suorittaman työn eli sen perustellun lausunnon, jonka sen määräenemmistö on hyväksynyt, ja sen tiettyjen yksittäisten jäsenten mahdollisesti esittämät eriävät mielipiteet, kuten ilmenee saman liitteen 12–18 artiklasta. Jos nimittävä viranomainen poikkeaa kurinpitolautakunnan lausunnosta, sen on näin ollen esitettävä tähän yksityiskohtaiset perustelut (ks. vastaavasti tuomio 15.12.2021, HG v. komissio, T-693/16 P RENV-RX, EU:T:2021:895, 170 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). On lisättävä, että unionin tuomioistuin on todennut, että kurinpitolautakunnan lausuntokin voi olla sellaisen kumoamisvaatimuksen kohde, joka on tutkittava (tuomio 29.1.1985, F. v. komissio, 228/83, EU:C:1985:28, 16 kohta).

126 Jos siis asia on saatettava kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi, kuten tässä tapauksessa, sen interventio on menettelyyn liittyvä olennainen muotomääräys, ja virkamiehen, jolle määrätään seuraamus tämän menettelyn päätteeksi, on lähtökohtaisesti voitava riitauttaa sen lausunto, jos nimittävä viranomainen ottaa omakseen kurinpitolautakunnan suorittaman tosiseikkoja koskevan arvioinnin (tuomio 15.12.2021, HG v. komissio, T-693/16 P RENV-RX, EU:T:2021:895, 170 kohta).

127 Toiseksi on muistutettava, että kunkin toimihenkilön oikeus siihen, että kurinpitolautakunta tutkii häntä koskevan kurinpitomenettelyn asiakirja-aineiston, ja siihen, että kurinpitolautakunta saa tiedon kaikista moitituista teoista ja olosuhteista, joissa ne on suoritettu, muodostaa olennaisen takeen puolustautumisoikeuksien kunnioittamisesta (ks. analogisesti tuomio 26.1.1995, D v. komissio, T-549/93, EU:T:1995:15, 48 kohta).

128 Tällaisen oikeuden olemassaoloa tukevat useat henkilöstösäännöissä säädetyt takeet, joita toimihenkilöllä on kurinpitomenettelyn yhteydessä.

129 Ensinnäkin kurinpitolautakunta on henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 6 artiklan 1 kohdan nojalla elin, jossa on tasapuolinen edustus (tuomio 26.1.1995, D v. komissio, T-549/93, EU:T:1995:15, 48 kohta). Lisäksi henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 6 artiklan 5 kohdan mukaan ”[a]sianomainen virkamies saa – – jäävätä yhden lautakunnan jäsenen”.

130 Toiseksi kurinpitolautakunta on elin, jossa toimihenkilö voi puolustautua (ks. analogisesti tuomio 26.1.1995, D v. komissio, T-549/93, EU:T:1995:15, 48 kohta). Hänellä on tältä osin menettelyllisiä takeita. Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 16 artiklan 1 kohdan mukaan ”[l]autakunta [nimittäin] kuulee asianomaista [toimihenkilöä]. Tällöin hän voi esittää huomautuksensa kirjallisesti tai suullisesti joko henkilökohtaisesti tai valitsemansa edustajan välityksellä” ja ”[h]än voi kutsua todistajia”.

131 Lisäksi toimihenkilöllä on henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 13 artiklan 2 kohdan nojalla aikaa valmistella puolustustaan 15 päivää sen jälkeen, kun kurinpitomenettelyn käynnistävä kertomus on annettu hänelle tiedoksi henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Tässä yhteydessä hänellä on oikeus nähdä itseään koskevat asiakirjat kokonaisuudessaan (henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 13 artiklan 1 kohta) ja valita itselleen avustaja (henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 13 artiklan 3 kohta).

132 Käsiteltävässä asiassa kolmijäseninen nimittävä viranomainen ei ole kuullut kurinpitolautakuntaa uudelleen, vaikka se on saattanut alun perin asian kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi toimittamalla sille kertomuksen, johon unionin yleisen tuomioistuimen alkuperäisessä tuomiossa toteama lainvastaisuus on vaikuttanut. Tyytyessään sivuuttamaan kyseisen lausunnon sisällön, vaikka kolmijäseninen nimittävä viranomainen on pystynyt päättelemään mainitusta tuomiosta, että lainvastaisuus, jonka perusteella 21.8.2019 tehty päätös on kumottu, on vaikuttanut myös siihen, kolmijäseninen nimittävä viranomainen ei ole antanut kurinpitolautakunnalle mahdollisuutta ottaa huomioon lausuntoaan muotoillessaan sitä, että 19.11.2010 tehty päätös on poistettu kantajan henkilökansiosta. Toimiessaan näin kolmijäseninen nimittävä viranomainen on siten evännyt kurinpitolautakunnalta mahdollisuuden ottaa huomioon ainoastaan ne olosuhteet, joissa teot, joista kantajaa moititaan, oli suoritettu, ja arvioida niiden vakavuutta.

133 Näin ollen kolmijäseninen nimittävä viranomainen ei ole yhtäältä mahdollistanut sitä, että perusteellinen kontradiktorinen menettely, johon menettely kurinpitolautakunnassa oikeuttaa, tapahtuu täysin tietoisena kurinpitolautakunnan käytettävissä olevista seikoista, ja on evännyt kantajalta ne takeet, joiden perusteella kantaja voi varmistaa puolustautumisoikeuksiensa kunnioittamisen.

134 Toisaalta kolmijäseninen nimittävä viranomainen on evännyt kurinpitolautakunnalta mahdollisuuden suositella seuraamusta sellaisten täsmällisten tosiseikkojen arvioinnin perusteella, joiden perusteella asian saattaminen kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi on perusteltua. Kurinpitolautakunta ei ole näin ollen voinut suositella kolmijäseniselle nimittävälle viranomaiselle seuraamusta, jossa otettaisiin alkuperäisen tuomion perustelut ja kyseiset seikat huomioon.

135 Kun otetaan huomioon se, että puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen on unionin oikeuden perustavanlaatuinen periaate, jota sovelletaan kaikkiin henkilöihin ja joka on taattava kaikissa sellaisissa menettelyissä, jotka voivat johtaa asianosaiselle vastaiseen toimeen (ks. tuomio 14.10.2021, Bernaldo de Quirós v. komissio, C-583/19 P, EU:C:2021:844, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), ja kurinpitolautakunnan kuulemista koskevan olennaisen muotomääräyksen luonne, se, että lausunto ei sido kolmijäsenistä nimittävää viranomaista, kuten edellä 123 kohdassa on todettu, ei vaikuta kyseiselle nimittävälle viranomaiselle kuuluvaan velvollisuuteen varmistaa alkuperäisen tuomion täytäntöön paneminen ja saattaa asia henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevien säännösten nojalla kyseisen lautakunnan käsiteltäväksi toimittamalla uusi kertomus, jonka sisällössä otetaan huomioon alkuperäisen tuomion perustelut. Kolmijäsenisellä nimittävällä viranomaisella ei ole tältä osin harkintavaltaa.

136 Edellä esitetystä seuraa, että nimittävä viranomainen oli alkuperäisen tuomion täytäntöönpanon yhteydessä velvollinen aloittamaan menettelyn uudelleen siitä vaiheesta, jossa asia saatetaan kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi. Se ei siten voinut, kuten se teki käsiteltävässä asiassa, aloittaa kyseistä menettelyä uudelleen myöhemmästä vaiheesta.

137 Tästä seuraa, että kolmijäseninen nimittävä viranomainen on rikkonut henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevaa 12 artiklaa koskevaa olennaista muotomääräystä, kun se ei ole saattanut asiaa uudelleen kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi. Mainitun rikkomisen seurauksena nimittävä viranomainen ei ole näin ollen varmistanut alkuperäisen tuomion täytäntöön panemista, sellaisena kuin sillä oli velvollisuus tähän SEUT 266 artiklan nojalla, ja on näin ollen rikkonut kyseistä määräystä.

138 Komissio väittää kuitenkin, että oikeuskäytännön mukaan menettelyvirhe oikeuttaa kumoamaan päätöksen ainoastaan, jos on olemassa mahdollisuus, että kyseinen hallinnollinen menettely olisi johtanut toisenlaiseen tulokseen, jos mainittua menettelyvirhettä ei olisi tapahtunut. Sen mukaan kantaja ei ole osoittanut, että kurinpitolautakunnan kuuleminen uudelleen olisi voinut muuttaa kyseisen kurinpitomenettelyn lopputulosta.

139 Kuten edellä 126 kohdasta ilmenee, kurinpitolautakunnan interventio kurinpitomenettelyn aikana on kuitenkin luonteeltaan olennainen muotomääräys.

140 Oikeuskäytännöstä käy ilmi, että olennaisen muotomääräyksen rikkomisen johdosta toimi, jota virhe rasittaa, on kumottava riippumatta siitä, onko tästä rikkomisesta aiheutunut vahinkoa sille, joka siihen vetoaa, tai olisiko hallinnollisessa menettelyssä voitu päätyä toiseen lopputulokseen (ks. vastaavasti tuomio 22.12.2008, Gordon v. komissio, C-198/07 P, EU:C:2008:761, 73 ja 74 kohta; tuomio 23.3.2000, Gogos v. komissio, T-95/98, EU:T:2000:85, 53 ja 54 kohta ja tuomio 11.11.2014, De Nicola v. EIP, F-52/11, EU:F:2014:243, 145 kohta; ks. myös analogisesti tuomio 6.4.2022, Mead Johnson Nutrition (Asia Pacific) ym. v. komissio, T-508/19, EU:T:2022:217, 290 kohta).

141 Näin ollen kantaja ei ollut velvollinen osoittamaan, että kurinpitolautakunnan kuuleminen uudelleen olisi voinut muuttaa kyseisen kurinpitomenettelyn lopputulosta.

142 Tämän seurauksena kolmijäseninen nimittävä viranomainen on rikkonut SEUT 266 artiklaa ja henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevaa 12 artiklaa. Toinen kanneperuste on hyväksyttävä ja riidanalainen päätös on kumottava, eikä kolmatta kanneperustetta ole tarpeen tutkia.

[– –]

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **18.1.2022 tehty Euroopan komission päätös, jolla IP:lle määrättiin kurinpitoseuraamuksena hänen työsopimuksensa irtisanominen ilman irtisanomisaikaa, kumotaan.**

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Asianosaiset vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Truchot Kanninen Frendo

Julistettiin Luxemburgissa 2 päivänä lokakuuta 2024.

[allekirjoitukset]